

ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİNDE İŞYERİ GÜVENLİK İKLİMİ ALGISI

Aytaç AYDIN*, Sebahattin TIRYAKI, Kemal ÜÇÜNCÜ, İbrahim YILDIRIM

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, Trabzon, Türkiye

Anahtar Kelimeler

İş sağlığı
Güvenlik iklimi
Demografik özellikler
Orman ürünleri sanayi

Özet

Ormanlardan elde edilen birincil ve ikincil ürünleri işleyerek yarı ürün ya da son ürün haline getiren orman ürünleri sanayi sektörü, irili ufaklı binlerce işletmenin dağınık bir yerleşim düzenine sahip olduğu bir konumdadır. TÜİK verilerine göre 46.341 işyeri, 231.378 yıllık ortalama çalışan sayısına sahip sektör, imalat sanayi içerisinde önemli bir sektör olarak göze çarpmaktadır. Orman ürünleri sanayi işletmelerinin küçük ölçekli olması iş güvenliği ikliminin oluşturulmasını engelleyen bir durum olarak görülmektedir. Bu çalışma kapsamında Trabzon ili sınırları içerisinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerindeki iş güvenli iklimi algısının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket formu Trabzon'da yer alan Arsin Organize Sanayi Bölgesi ve Şana Mobilyacılar Sitesinde yer alan 26 işyerinde çalışan 134 kişiye uygulanmıştır. Anket sonuçları SPSS 22 paket programı ile varyans analizine tabi tutularak demografik özellikler bakımından işyeri güvenlik iklimi algısında farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışma sonucunda, anket alt gruplarına verilen cevapların yaş, eğitim durumu, ücret, pozisyon ve çalışma süresine göre farklılık gösterdiği, cinsiyet ve medeni duruma göre ise farklılık göstermediği belirlenmiştir.

THE PERCEPTION OF WORKPLACE SECURITY CLIMATE IN FOREST PRODUCTS INDUSTRY

Keywords

Occupational health
Security climate
Demographic characteristics
Forest products industry

Abstract

The forest products industry sector that makes semis or the final product by processing primary and secondary products obtained from forests is in a position having a messy layout of thousands of large and small businesses. According to Turkish Statistical Institute (TSI) data, the sector that has 46.341 workplaces and 231.378 annual average number of employees stands out as an important sector within the manufacturing industry. The small-scale structure of the forest products industry businesses is seen as a case that prevents the creation of the climate of job security. In the scope of this study, determining the job security perception in the forest products industry businesses located in the province of Trabzon was aimed. For this purpose, the prepared surveys were administered to 134 people who work in 26 businesses that locate in Arsin Organized Industrial Zone and Şana Furnishers Site in Trabzon. The survey results were subjected to the analysis of variance using SPSS 22 software package, and whether in workplace security climate perception in terms of demographic characteristics is a difference was investigated. As a result of the study, it was determined that the responses given to the survey sub-group differ according to age, education status, salary, position and working time, not differ according to gender and marriage status.

* İlgili yazar: aytac@ktu.edu.tr, +90-462-377-1513

1. Giriş

Günümüzde meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmelerle beraber üretim sistemleri daha karmaşık bir yapı haline gelmiştir. Bu karmaşık yapı içerisinde insan faktörü yerini korumak adına birçok gelişmeden yoksun bırakılmıştır. Dolayısı ile günümüzde Türkiye’de günde yaklaşık 200 iş kazası olmakta ve 4 tanesi ölümlü sonuçlanmaktadır. Bu iş kazalarının % 98’inin önlenemez olması işin ciddiyetini ortaya koymaktadır.

Güvenlik iklimi, çalışanların güvenlik politikaları, prosedürleri ve uygulamalarına yönelik paylaşılan algılarıdır. Güvenlik kültürü ise, güvenlik ikliminden daha karmaşık olup, daha zor yönetilen bir kavramdır (Flin, 2007). Bir diğer güvenlik iklimi tanımı ise çalışanların işyerinde güvenlik ile ilgili inanç ve algılarının özeti ve işyerindeki güvenliğe göre çalışanların davranış biçimlerinin tahminidir (Williamson vd., 1997).

Ülkemizdeki işletmelerin % 99’unun 50 kişi ve altında çalışana sahip olması ve iş kazalarının % 61,7’sinin bu tip işletmelerde meydana gelmesi, üzerinde tartışılması ve çözümlenmesi gereken önemli bir sorun olarak görülmektedir (Ceylan, 2011).

Türkiye ekonomisi içerisinde önemli bir katma değer yaratan orman ürünleri sanayii de çoğunluğunu küçük ve orta büyüklükte işletmelerin oluşturduğu teknolojik yeniliklere tam olarak uyum sağlayamamış, dolayısı ile iş güvenliği noktasında önemli eksiklerin bulunduğu bir sektör konumundadır.

Odun hammaddesinin kullanım değerini artırmak amacıyla faaliyet gösteren sektör konumunda olan orman ürünleri sanayi ekonomimiz içerisinde ağırlığını zamanla artırabilen bir yapıya sahip olmuştur. Gerek istihdam ettiği çalışanlar ve gerekse üretim sürecine aktardığı ürünler ile kalkınma sürecinde etkili olmuş ve ekonomik faaliyetlerin gelişimini sağlamıştır (Akyüz, 2000).

Ormanlardan elde edilen birincil ve ikincil ürünleri işleyerek yarı ürün ya da son ürün haline getiren orman ürünleri sanayi sektörü, irili ufaklı binlerce işletmenin dağınık bir yerleşim düzenine sahip olduğu bir konumdadır. İmalat sanayi yapılanması içerisinde birincil ve ikincil imalat sanayi grupları olarak tanımlanabilen orman ürünleri sanayi sektörü; birincil imalat sanayi ana grubu içerisinde odunu doğrudan hammadde olarak kullanan sanayi çeşitleri; - Kereste ve Ambalaj sanayi, - Levha sanayi (Kaplama, Yonga Levha, Lif Levha,

Kontrplak, Kontrtabla)

- Kağıt hamuru ve kağıt sanayi alt sektörleri, yer alırken,

İkincil imalat ana sanayi grubu içerisinde ise birincil imalat ana sanayi grubunun ürünlerini hammadde olarak kullanan; mobilya, doğrama, ahşap parke, prefabrik ev, vb. gibi sanayiler bulunmaktadır (Akyüz, 2006).

Bu çalışmanın amacı Trabzon ilinde bulunan (Arsin Organize Sanayi Bölgesi ve Şana Mobilyacılar Sitesi) ve orman ürünleri sanayinde faaliyet gösteren işletmelerdeki işyeri güvenlik algısının ortaya koyulmasını sağlamaktır.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışma, Trabzon ili sınırlarında bulunan Arsin Organize Sanayi Bölgesi ve Şana Mobilyacılar Sitesinde yer alan ve orman ürünleri sanayi sektörlerinde faaliyet gösteren 26 işletmedeki 134 çalışana uygulanmıştır.

Çalışmada verilerin elde edilmesi amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışma sırasında oluşturulan anket formu yüz yüze görüşme tekniği ile doldurulmuştur. Sonuçlar SPSS v22 paket programı ile analiz edilmiştir. Analizlerde frekans tabloları ve varyans analizi sonuçları kullanılmıştır.

Anket formunu birinci kısmında katılımcıların bazı demografik özellikleri sorgulanmıştır. İkinci kısımda ise Lin vd. (2008) tarafından geliştirilen, Devci vd. (2013) tarafından Türkçeleştirilerek geçerliliği ve güvenilirliği test edilen güvenlik ölçeği kullanılmıştır. Güvenlik iklimi ölçeği, farkındalık ve yetkinlik (5 soru), güvenlik iletişimi (4 soru), örgütsel çevre (3 soru), yönetim desteği (3 soru), risk değerlendirmesi (2 soru), güvenlik önlemleri (2 soru) ve güvenlik eğitimi (2 soru) olmak üzere beş noktalı likert ölçeği (1: Hiç katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Kararsızım 4: Katılıyorum 5: Tamamen Katılıyorum) kullanılarak hazırlanmış 7 alt bölüm ve 21 sorudan oluşmaktadır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Demografik Özelliklere Ait Bulgular

Anket uygulanan işletmelerdeki katılımcılara ait bazı demografik özelliklere ait bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik özellikler

Demografik Özellikler		Kişi Sayısı (N)	%	Demografik Özellikler		Kişi Sayısı (N)	%
Eğitim durumu	İlköğretim	28	20,9	Ücret (TL)	899 ve altı	22	16,9
	Lise	70	52,2		900-1.499	46	34,3
	Yüksekokul	16	11,9		1.500-1.999	41	30,6
	Üniversite	20	14,9		2.000-2.499	16	11,9
Toplam	134	100	2.500 ve üstü		9	6,7	
Cinsiyet	Erkek	121	90,3	Toplam		134	100
	Bayan	13	9,7	Pozisyon	Üst kademe	16	11,9
Toplam	134	100	Orta kademe		44	32,8	
Çalışma süresi	0-5	59	44,0		İşçi	74	55,2
	6-10	60	44,8	Toplam		134	100
	11-15	15	11,2	Yaş	20-24	35	26,1
Toplam	134	100	25-29		28	20,9	
Medeni durum	Evli	65	48,5		30-34	38	28,4
	Bekar	63	47		35-39	23	17,2
	Diğer	6	4,5		40-49	10	7,5
Toplam	134	100	Toplam		134	100	

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların % 90,3'ü erkek, % 48,5'i evli, % 28,4'ü 30-34 yaş grubunda ve % 52,2'si ise lise mezunudur. Ayrıca katılımcıların % 55,2'si işçi, % 44,8'i 6-10 yıl arasında çalışma süresine sahip ve % 34,3'ü 900-1500 TL ücret almaktadır.

3.2. İşyeri Güvenlik İklimi İle Demografik Özelliklere Ait Varyans Analizi Sonuçları

Bu bölümde işyeri güvenlik iklimi ile ilgili alt grupların (farkındalık ve yetkinlik, güvenlik iletişimi, örgütsel çevre, yönetim desteği, risk değerlendirmesi,

güvenlik önlemleri, güvenlik eğitimi) demografik özelliklere (eğitim durumu, cinsiyet, çalışma süresi, medeni durum, ücret, pozisyon, yaş) göre farklılık gösterme durumları analiz edilmiştir.

3.2.1. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Yaş Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının yaş gruplarına göre farklılık gösterme durumları tek yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yaş gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Yaş grupları	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	20-24	35	3,73	1,518	0,201
	25-29	28	3,97		
	30-34	38	4,05		
	35-39	23	3,83		
	40-49	10	4,00		
Güvenlik iletişimi	20-24	35	3,55	3,180	0,016
	25-29	28	3,52		
	30-34	38	4,01		
	35-39	23	3,84		
	40-49	10	3,80		
Örgütsel çevre	20-24	35	3,55	3,514	0,009
	25-29	28	3,57		
	30-34	38	3,91		
	35-39	23	3,32		
	40-49	10	4,00		
Yönetim desteği	20-24	35	3,58	2,521	0,044
	25-29	28	3,63		
	30-34	38	3,99		
	35-39	23	3,65		
	40-49	10	3,80		
Risk değerlendirmesi	20-24	35	3,76	1,170	0,327
	25-29	28	3,68		
	30-34	38	3,97		
	35-39	23	3,85		
	40-49	10	3,80		
Güvenlik önlemleri	20-24	35	3,80	2,562	0,042
	25-29	28	3,92		
	30-34	38	4,26		
	35-39	23	3,78		
	40-49	10	4,00		
Güvenlik eğitimi	20-24	35	3,65	1,559	0,189
	25-29	28	3,67		
	30-34	38	4,23		
	35-39	23	3,95		
	40-49	10	4,00		

Analiz sonuçları incelendiğinde işyeri güvenlik iklimi alt gruplarından güvenlik iletişimi, örgütsel çevre, yönetim desteği ve güvenlik önlemlerinin yaş

gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Bu farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla Duncan testi

uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre güvenlik iletişimi ile ilgili yargılara 20-24 ve 25-29 yaş grupları diğer gruplara göre daha düşük katılım göstermiştir. Örgütsel çevre ile ilgili yargılara 30-34 ve 40-49 yaş grupları diğer gruplara göre daha yüksek katılım göstermiştir. Yönetimin desteği ile ilgili yargılara 30-34 yaş grubu katılımcılar en yüksek katılımı

göstermişlerdir. Güvenlik önlemleri ile ilgili yargılara 20-24 ve 25-29 yaş grupları diğer gruplara göre daha düşük oranda katılım göstermişlerdir. Bu sonuçlar ile genç çalışanların güvenlik algısının diğer gruplara göre daha düşük, dolayısıyla önceliğin iş olduğu, iş güvenliğinin ikinci planda olduğu söylenebilir.

3.2.2. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Cinsiyet Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının cinsiyet gruplarına göre farklılık gösterme durumları t-testi ile analiz

edilmiş ve sonuçlar Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet gruplarına göre t-testi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Cinsiyet	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	Erkek	121	3,90	0,158	0,795
	Kadın	13	3,95		
Güvenlik iletişimi	Erkek	121	3,74	0,641	0,963
	Kadın	13	3,75		
Örgütsel çevre	Erkek	121	3,65	4,133	0,937
	Kadın	13	3,67		
Yönetim desteği	Erkek	121	3,73	2,176	0,961
	Kadın	13	3,74		
Risk değerlendirmesi	Erkek	121	3,83	4,852	0,671
	Kadın	13	3,73		
Güvenlik önlemleri	Erkek	121	4,00	0,316	0,147
	Kadın	13	3,69		
Güvenlik eğitimi	Erkek	121	3,89	0,271	0,747
	Kadın	13	4,00		

Tablo incelendiğinde işyeri güvenlik iklimi alt gruplarının tamamında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmediği görülmektedir ($p < 0,05$).

Dolayısı ile cinsiyetin işyeri güvenlik iklimi algısında bir farklılaşmaya neden olmadığı söylenebilir.

3.2.3. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Medeni Durum Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının medeni durum gruplarına göre farklılık gösterme durumları tek

yönlü varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Medeni durum gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Medeni durum	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	Evli	65	3,95	0,441	0,644
	Bekar	63	3,86		
	Diğer	6	3,97		
Güvenlik iletişimi	Evli	65	3,80	2,042	0,134
	Bekar	63	3,73		
	Diğer	6	3,21		
Örgütsel çevre	Evli	65	3,74	1,185	0,309
	Bekar	63	3,55		
	Diğer	6	3,72		
Yönetim desteği	Evli	65	3,83	2,286	0,106
	Bekar	63	3,68		
	Diğer	6	3,33		
Risk değerlendirmesi	Evli	65	3,80	2,427	0,092
	Bekar	63	3,79		
	Diğer	6	4,33		
Güvenlik önlemleri	Evli	65	4,06	1,953	0,146
	Bekar	63	3,92		
	Diğer	6	3,50		
Güvenlik eğitimi	Evli	65	3,93	1,325	0,269
	Bekar	63	3,93		
	Diğer	6	3,16		

Analiz sonuçları incelendiğinde işyeri güvenlik iklimi alt gruplarının tamamında medeni duruma göre anlamlı bir farklılık tespit edilmediği görülmektedir ($p < 0,05$). Bu nedenle medeni durumun işyeri

güvenlik iklimi algısında bir farklılaşmaya neden olmadığı söylenebilir.

3.2.4. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Eğitim Durumu Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının eğitim durumu gruplarına göre farklılık gösterme durumu tek yönlü

varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim durumu gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Eğitim durumu	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	İlköğretim	28	3,78	5,844	0,001
	Lise	70	3,79		
	Yüksekokul	16	4,18		
	Üniversite	20	4,30		
Güvenlik iletişimi	İlköğretim	28	3,18	13,628	0,001
	Lise	70	3,75		
	Yüksekokul	16	4,22		
	Üniversite	20	4,11		
Örgütsel çevre	İlköğretim	28	3,38	2,464	0,065
	Lise	70	3,65		
	Yüksekokul	16	3,85		
	Üniversite	20	3,88		
Yönetim desteği	İlköğretim	28	3,53	4,315	0,006
	Lise	70	3,66		
	Yüksekokul	16	4,06		
	Üniversite	20	4,02		
Risk değerlendirmesi	İlköğretim	28	3,54	3,947	0,010
	Lise	70	3,83		
	Yüksekokul	16	4,06		
	Üniversite	20	4,00		
Güvenlik önlemleri	İlköğretim	28	3,64	4,704	0,004
	Lise	70	3,95		
	Yüksekokul	16	4,43		
	Üniversite	20	4,10		
Güvenlik eğitimi	İlköğretim	28	2,89	14,105	0,001
	Lise	70	4,00		
	Yüksekokul	16	4,43		
	Üniversite	20	4,55		

Tablo incelendiğinde işyeri güvenlik iklimi alt gruplarından farkındalık ve yetkinlik, güvenlik iletişimi, yönetim desteği, risk değerlendirmesi, güvenlik önlemleri ve güvenlik eğitiminin katılımcıların eğitim durumuna göre farklılığın olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Bu farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığının belirlenmesi

amacıyla Duncan testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre tüm alt gruplardaki ilgili yargılara ilköğretim ve lise mezunlarının daha düşük katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Dolayısı ile eğitim düzeyindeki yükselişin iş güvenliği algısını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

3.2.5. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Ücret Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının ücret gruplarına göre farklılık gösterme durumları tek yönlü varyans

analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Ücret gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Ücret	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	1-899	22	3,74	1,776	0,138
	900-1499	46	3,81		
	1500-1999	41	3,98		
	2000-2499	16	4,10		
	2500 ve üstü	9	4,18		
Güvenlik iletişimi	1-899	22	3,18	9,177	0,001
	900-1499	46	3,60		
	1500-1999	41	3,93		
	2000-2499	16	4,14		
	2500 ve üstü	9	4,25		
Örgütsel çevre	1-899	22	3,46	2,361	0,057
	900-1499	46	3,51		
	1500-1999	41	3,76		
	2000-2499	16	3,77		
	2500 ve üstü	9	4,15		
Yönetim desteği	1-899	22	3,42	6,464	0,001
	900-1499	46	3,58		
	1500-1999	41	3,80		
	2000-2499	16	4,10		
	2500 ve üstü	9	4,33		
Risk değerlendirmesi	1-899	22	3,70	5,173	0,001
	900-1499	46	3,67		

	1500-1999	41	3,80		
	2000-2499	16	4,06		
	2500 ve üstü	9	4,50		
	1-899	22	3,68		
Güvenlik önlemleri	900-1499	46	3,95	2,473	0,048
	1500-1999	41	3,92		
	2000-2499	16	4,31		
	2500 ve üstü	9	4,33		
Güvenlik eğitimi	1-899	22	2,90	10,246	0,001
	900-1499	46	3,69		
	1500-1999	41	4,21		
	2000-2499	16	4,62		
	2500 ve üstü	9	4,66		

Analiz sonuçlarına göre işyeri güvenlik iklimi alt gruplarından güvenlik iletişimi, yönetim desteği, risk değerlendirmesi, güvenlik önlemleri ve güvenlik eğitiminin katılımcıların ücret gruplarına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Bu farklılığın hangi ücret gruplarından kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla Duncan testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre tüm alt gruplardaki ilgili

yargılara katılımın düşen ücret ile düşüş gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca en düşük ücret grubu diğer ücret gruplarından yargılara katılım anlamında ayrılmaktadır. Ücret gruplarının dağılımının eğitim durumu gruplarıyla paralel değişim gösterdiği düşünüldüğünde benzer sonuçların ortaya çıkması doğal karşılanabilir.

3.2.6. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Pozisyon Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının işletmedeki pozisyona göre farklılık gösterme durumları tek yönlü varyans

analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Pozisyon gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Pozisyon	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	İşçi	74	3,78	5,877	0,004
	Orta kademe	44	4,00		
	Üst kademe	16	4,29		
Güvenlik iletişimi	İşçi	74	3,56	6,669	0,002
	Orta kademe	44	3,91		
	Üst kademe	16	4,11		
Örgütsel çevre	İşçi	74	3,61	0,343	0,711
	Orta kademe	44	3,67		
	Üst kademe	16	3,77		
Yönetim desteği	İşçi	74	3,59	5,102	0,007
	Orta kademe	44	3,86		
	Üst kademe	16	4,06		
Risk değerlendirmesi	İşçi	74	3,75	1,226	0,297
	Orta kademe	44	3,90		
	Üst kademe	16	3,94		
Güvenlik önlemleri	İşçi	74	3,81	4,436	0,014
	Orta kademe	44	4,20		
	Üst kademe	16	4,06		
Güvenlik eğitimi	İşçi	74	3,67	3,738	0,026
	Orta kademe	44	4,25		
	Üst kademe	16	4,00		

Tablo incelendiğinde işyeri güvenlik iklimi alt gruplarından farkındalık ve yetkinlik, güvenlik iletişimi, yönetim desteği, güvenlik önlemleri ve güvenlik eğitiminin katılımcıların pozisyonuna göre farklılaştığı görülmektedir ($p < 0,05$). Bu farklılığın hangi pozisyon gruplarından kaynaklandığının

belirlenmesi amacıyla Duncan testi uygulanmıştır. Tüm alt faktörlerde işçi grubunun yargılara katılım düzeyleri diğer gruplara göre daha düşük ve farklı bir grupta yer almıştır. Ücret ve eğitim durumu gruplarının pozisyon gruplarıyla benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir.

3.2.7. İşyeri Güvenlik İklimi Algısının Çalışma Süresi Gruplarına Göre Değişimi

İşyeri güvenlik iklimi algısının çalışma süresi göre farklılık gösterme durumları tek yönlü varyans

analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Çalışma süresi gruplarına göre varyans analizi sonuçları

Güvenlik iklimi alt grup	Çalışma süresi (yıl)	N	Ortalama	F	p
Farkındalık ve yetkinlik	1-5	59	4,02	2,453	,090
	6-10	60	3,78		
	11-15	15	3,99		
Güvenlik iletişimi	1-5	59	3,91	3,259	,042
	6-10	60	3,62		
	11-15	15	3,57		
Örgütsel çevre	1-5	59	3,81	3,224	,043
	6-10	60	3,58		
	11-15	15	3,33		
Yönetim desteği	1-5	59	3,88	2,813	,064
	6-10	60	3,61		
	11-15	15	3,71		
Risk değerlendirmesi	1-5	59	3,97	3,764	,026
	6-10	60	3,69		
	11-15	15	3,73		
Güvenlik önlemleri	1-5	59	4,10	1,756	,177
	6-10	60	3,86		
	11-15	15	3,86		
Güvenlik eğitimi	1-5	59	4,23	4,896	,009
	6-10	60	3,61		
	11-15	15	3,73		

Analiz sonuçlarına göre işyeri güvenlik iklimi alt gruplarından güvenlik iletişimi, örgütsel çevre, risk değerlendirmesi ve güvenlik eğitiminin katılımcıların çalışma sürelerine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla Duncan testi uygulanmıştır. Test sonuçlarına göre tüm alt gruplarda 1-5 yıl çalışanların yargılara daha yüksek düzeyde katıldıkları ve diğer gruplara göre farklı oldukları tespit edilmiştir. Dolayısı ile günümüzde işe yeni başlayan çalışanlara iş güvenliği eğitimi ve riskler ile ilgili eğitim faaliyetlerine daha fazla önem verildiği söylenebilir.

4. Sonuçlar ve Öneriler

Bu çalışma Trabzon ilinde bulunan orman ürünleri sanayi işletmelerindeki işyeri güvenlik algısının ortaya koyulması amacıyla yapılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde katılımcıların % 90,3'ünün erkek, % 48,5'inin evli, % 28,4'ünün 30-34 yaş grubunda ve % 52,2'sinin ise lise mezunu olduğu ayrıca katılımcıların % 55,2'sinin işçi, % 44,8'inin 6-10 yıl arasında çalışma süresine sahip ve % 34,3'ünün 900-1500 TL ücret aldığı görülmüştür.

İşyeri güvenlik iklimi alt gruplarının demografik özelliklere göre farklılık gösterme durumları varyans analizi ile test edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre farkındalık ve yetkinlik alt grubunun eğitim durumu ve pozisyona göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Güvenlik iletişimi alt grubunun eğitim düzeyi, çalışma süresi, ücret, pozisyon ve yaşa göre farklılık

gösterdiği ortaya çıkmıştır. Örgütsel çevre alt grubunun süre ve yaşa göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Yönetimin desteği alt grubunun eğitim durumu, ücret, pozisyon ve yaşa göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Risk değerlendirmesi alt grubunun eğitim durumu, süre ve ücrete göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Güvenlik önlemleri alt grubunun eğitim durumu, ücret, pozisyon ve yaşa göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Güvenlik eğitimi alt grubunun eğitim durumu, süre, ücret ve pozisyona göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Orman ürünleri sanayi işletmelerinde genel anlamda işyeri güvenlik iklimi algısının yüksek olduğunu ancak iş ortamında güvenliğin ikinci planda tutulduğu sonucuna varılmıştır. Bununla beraber işe yeni başlayan çalışanlarda iş güvenliği bilgisinin yüksek olduğu da önemli bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

Bu sonuçlar neticesinde, özellikle tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinde çalışanların iş güvenliği algısının yükseltilmesi amacıyla sürekli olarak eğitim faaliyetleri düzenlenmesi veya düzenlenen eğitimlere katılım sağlanmasının zorunlu hale getirilmesi, işyeri içerisinde iş güvenliğinin öne çıkarılmasını sağlayacak tedbirlerin alınması ve iş güvenliği uzmanı bulundurma zorunluluğu olmayan mikro işletme düzeyinde faaliyet gösteren bu sektör çalışanlarının devlet tarafından korunmasının sağlanması gerekliliği göze çarpmaktadır.

5. Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

No conflict of interest was declared by the authors.

6. Kaynaklar

- Flin, R., 1997. Measuring Safety Culture In Healthcare: A Case for Accurate Diagnosis. Safety Science, 45, 653-667.
- Williamson, A.M., Feyer, A.M., Cairns, D., Biancotti, D. 1997. The Development of a Measure of Safety Climate: The Role of Safety Perceptions and Attitudes. Safety Science, 25, 15-27.

Ceylan, H., 2011. Türkiye'deki İş Kazalarının Genel Görünümü ve Gelişmiş Ülkelerle Kıyaslanması. International Journal of Engineering Research and Development, 3 (2), 18-24.

Akyüz, K.C., 2000. Doğu Karadeniz Bölgesinde Yer Alan Küçük ve Orta Ölçekli Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin Yapısal Analizi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Türkiye.

Akyüz, K.C., 2006. Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye Orman Ürünleri Sanayinin Rekabet Düzeyi, ZKÜ Orman Fakültesi Dergisi, 8 (9) 83-99.

Lin, S.H., Tang, W.J., Miao, J.Y., Wang, Z.M., Wang, P.X.,

2008. Safety Climate Measurement At Workplace In China: A Validity And Reliability Assessment. Safety Science, (46), 1037-1046.

Deveci, S., Baydur, H., Demiral, Y., Atasoylu, G., Ergör, A., 2013. Güvenlik iklimi ölçeği Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği, VII. Ulusal İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi, 18-20 Nisan, Adana.

Çıkar Çatışması

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

EK1. Anket Formu

BÖLÜM I. GENEL BİLGİLER

Yaşınız	<16	
	16-19	
	20-24	
	25-29	
	30-34	
	35-39	
	40-49	
	50-59	
	60+	

Cinsiyet	Erkek	
	Bayan	
Medeni Durum	Evli	
	Bekar	
	Diğer	

Eğitim Durumu	Okuryazar	
	İlköğretim	
	Lise	
	Yüksekokul	
	Üniversite	
	Lisansüstü	

Ücretiniz (TL)	0-899	
	899-1499	
	1500-1999	
	2000-2499	
	2500 ve üstü	

İşletmedeki pozisyonunuz	Üst kademe (İşletme sahibi, müdür, müdür yrd.)	Bu pozisyonda çalışma süreniz	
	Orta kademe (Mühendis, Bölüm sorumlusu)		
	İşçi		

BÖLÜM II. İŞYERİ GÜVENLİK İKLİMİ ÖLÇEĞİ

	1: Hiç katılmıyorum	2: Katılmıyorum	3: Kararsızım	4: Katılıyorum	5: Tamamen Katılıyorum	1	2	3	4	5
1	İşyerindeki güvenlik hakkında sorumluluklarımdan eminim					1	2	3	4	5
2	İşimin gerektirdiği güvenlik kurallarını anlıyorum					1	2	3	4	5
3	İşyerindeki güvenlik sorunları ile başa çıkabilirim					1	2	3	4	5
4	Güvenlik kurallarına her zaman uyarım					1	2	3	4	5
5	Çalışırken bence en önemli şey güvenlidir					1	2	3	4	5
6	İşteki güvenlik konularına ilgiliyimdir					1	2	3	4	5
7	İş arkadaşları nasıl güvenli çalışacağı konusunda birbirine sık sık ipucu verir					1	2	3	4	5
8	Amirlerimle güvenlik konularını sık sık görüşürüm					1	2	3	4	5
9	İşyerinden güvenlik konusunda bilgi edinebilirim					1	2	3	4	5
10	Bazen güvenlik kurallarına uyulmadan yapılan çok iş oluyor					1	2	3	4	5
11	Bazen iş temposu güvenlik kurallarına uyulamayacak kadar hızlıdır					1	2	3	4	5
12	Bazen üretim uğruna güvenlik gereklerinden fedakârlık etmek zorunda kalıyorum					1	2	3	4	5
13	Yönetim, üretim ile güvenliğin eşit önemde olduğunu düşünmektedir					1	2	3	4	5
14	Yönetim, sadece kaza meydana geldikten sonra harekete geçer					1	2	3	4	5
15	Yönetim işyerimde güvenlik sorunları ile ilgilenir					1	2	3	4	5
16	İşyerinde her an kaza ile karşı karşıya kalınabilir					1	2	3	4	5
17	İşim oldukça güvenlidir					1	2	3	4	5
18	Üretim biçimi ile güvenlik önlemleri arasında çelişkiler vardır					1	2	3	4	5
19	Tehlikeli işlerde kazaları önlemeye yönelik önlemler her zaman vardır					1	2	3	4	5
20	Güvenlik bilgisi hakkında eğitim aldım					1	2	3	4	5
21	Güvenlik eğitimi işimle uyumludur					1	2	3	4	5